

Т. С. Ємцева

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Т. М. Онопрієнко*

Колірні компаративні засоби створення образності у морській прозі Дж. Конрада

Наш видимий світ сповнений кольорових об'єктів. Колір важливий для ідентифікації об'єктів та розміщення їх у просторі, а також для їх повторного розпізнавання, тому що сприйняття людиною певного об'єкта включає в себе насамперед ідентифікацію його саме за зовнішніми ознаками. Відомо, що колір – одна з трьох основних зовнішніх ознак предмета (форма, розмір, колір), тому при описі будь-якого предмета не можна не

згадати про його колір, використовуючи колірний лексикон, який обов'язково існує в кожній мові.

Актуальність теми. Теорія кольору завжди представляла і буде представляти науковий інтерес не лише для лінгвістичних досліджень. Практично неможливо розглядати науку про колір як дисципліну відокремлену, таку, що не піддається впливові досліджень інших наук. У різних мовах існує неоднакова кількість колірних позначень і відповідно різні способи класифікації колірної лексики, оскільки кожна мова по-своєму, специфічними засобами описує і членує об'єктивну реальність. Дослідження лексичного складу через виокремлення та всебічне вивчення окремих лексичних мікросистем надзвичайно важливе для подальшої систематизації лексики художнього твору та аналізу лінгвостилістичних особливостей ідіостилю письменника.

Предметом дослідження є роль колірних компаративних засобів у створенні художньої образності у морській прозі Дж. Конрада.

Предмет дослідження визначає **мету** – виявлення та опис компаративних засобів естетичного функціонування категорій кольору та світлотіней у прозових творах Дж. Конрада "Серце п'їтьми" та "Лорд Джим".

Колірна лексика неодноразово піддавалась детальному вивченню на матеріалі різних мов у синхронічному, діахронічному аспектах, з використанням різноманітних підходів та концепцій. Кольороназви часто виявлялися для лінгвістів благодатним фактичним матеріалом для експериментів. У дослідженнях із загального мовознавства та загально-теоретичних питань мови колірна лексика використовувалась для ілюстрації системності мови.

Лексико-семантичні характеристики позначення кольору досліджували досить часто, використовуючи різні підходи. Так, вивченню колірної лексики приділяли увагу лінгвісти П. Кей [4], Б. Берлін [4], А. Вежбицька [2] та ін.

Слід зазначити, що головним предметом аналізу тексту є слово і його стилістичне функціонування в художній структурі тексту. У прозових творах Дж. Конрада художні символи створюються насамперед лексико-семантичними компаративними засобами: порівняннями, метафорами та епітетами. Порівняння малюють цілісну картину непізнаних

відчуттів в їхній аналогії з чимось звичайним, добре відомим у реальному житті, стимулюючи читача уявити картину описуваного.

Метафора – це одна із найхарактерніших стилістичних особливостей образності конрадівських прозових творів. Метафора – це функціональна номінація, тобто вторинна семантична функція слова, а не структура, як порівняння, незважаючи на близькість їхніх стилістичних функцій. При метафоризації відношення між прямим і набутим контекстуальним значенням здійснюється на принципах схожості, уподібнення, зіставлення (метафора, метонімія, персоніфікація) або бінарної опозиції значень (іронії) [1: 17].

Для ілюстрації варто навести декілька прикладів колірних компаративних засобів створення образності у прозі Дж. Конрада: *True, by this time it was not a **blank space** any more. It had got filled since my boyhood with rivers and lakes and names. It had ceased to be a blank space of delightful mystery – a **white patch** for a boy to dream gloriously over. It had become a **place of darkness** [5: 10]. **The edge of a colossal jungle, so dark-green as to be almost black...** [5: 17].*

В текстах вищезгаданих творів багато колірних та світлових конфігурацій, які сприймаються як унікальні семантичні асоціації, що дозволяє досягти високого ступеня образності, емоційності та оціночності.

Таким чином, роль кольору і світла в реалізації прагматичної установки автора дуже значна. Взаємодіючи з іншими тропами, фонетичними і стилістичними засобами експресивності, колірні і світлові засоби допомагають створювати яскраві, незабутні образи персонажів твору і предметів довколишньої дійсності.

Отже, результати нашого дослідження сприяють отриманню чіткого уявлення про основні характеристики семантичного поля кольороназв у морській прозі Дж. Конрада, дають змогу здійснити комплексне дослідження для створення цілісного образу лексико-семантичної мікросистеми художнього тексту та розкривають особливості майстерного авторського стилю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Ахманова О. С. Очерки по общей и русской лексикологии / О. С. Ахманова. М., 1957. – 85 с.
2. Вежбицка А. Обозначения цвета и универсалии зрительного восприятия / А. Вежбицка // Язык. Культура. Познание. – М.: Русские словари, 1996. – С. 231-291.
3. Онопрієнко Т. М. Епітетні засоби створення кольорової палітри художнього тексту / Т. М. Онопрієнко. – Житомир: Вісник ЖДУ – № 33. – 2007. – С. 128-131.
4. Berlin V., Kay P. Basic Colour Terms: Their Universality and Evolution / V. Berlin, P. Kay – Berkeley and Los Angeles: Univ. of California Press, 1969. – 178 p.
5. Conrad J. Heart of Darkness / J. Conrad. – N.Y.: The Millennium Library, 1993. – 110 p.